

NOVICE

kmetijskih, rokodelnih in narodskih reči.

Na svetlobo dane od krajske kmetijske družbe.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Tečaj VII.

V sredo 25. maliga serpana (julija) 1849.

List 30.

Zmota.

Satan z babo se prepíra,
Peter ju zmirit' ne vé,
Naglo sablico izdira —
Preč obéma ste glavé.

Razserden Gospod mu pravi:
»Peter! tega ne terpím,
Berž nazaj glavé postávi!
Primete se, jez skerbím.«

Peter zmoten kar poprávi,
Žensko glavo vragu dá,
Zeni vragovo postávi, —
Marsikdo še to pozná.

Višnjagore.

Nekaj v posvetovanje zastran čebelarstva.

Z vedoželjnostjo sim od čebelarstva v Novicah od 13. do 17. lista letašnjiga tačaja bral, kar mi je tudi večidel vse práv dopadlo. Te vodbe so zares vsakimu čebelarju vediti potrebne. Ali ko sim v 1. vodbi zastran omamljenja čebel s žêplenim sopuham, in v 8. vodbi od zatiranja mravljinco v bral, sim jel z glavo majati. Zaslišite moje skušnje in sodite:

1) Kar omamljenje čebel s žêplam vtice, sim večkrat skusil, de žêplo ne omami samo pridnih živalic, temuč tudi méd pohabí in pokvari, de nima tiste slasti za ljudi, tolikanj menj pa za pitanje čebel, kteriga vender vsaki čebelar, če svojo žival zares ljubi in koristi pri nji iše, mora vedno v zalogi imeti, de jim ga v potrebi, kader paše ni, po malim z vodo pokropljeniga daja.

Kar sim jez v tem skusil, je tole: Že 35 lét sim, čeravno ne velik čebelar, vunder priden čebelarček, in že marsikaj sim z njimi skusil. V létu 1835, ko sim bil tretje léto v Idrii di Bacca na Timinskim, je bilo za to živalico práv slabo léto; rojile so same od sebe dovolj, de sim iz 6 starih panjev 10 rojco v pobral, de sim jih imel 16; pa ne ajde ne druge čvetliške paše ni bilo, tako de nisim v jeseni, ko sim čebele v zimsko hrambo deval, nobeniga panja 15 funtov težkiga imel. Z naménam, de jim bom pa pomladi médu kupil, kér ga na jeseni noben čebelar ni imel kaj prodati, jih denem po navadi v zgornjo suho in merzlo hrambo proti severju čez zimo. Ostale so mi právlepo čez zimo. Na pomlad jih denem mesca sušca vùn, in kupim okoli 20 funtov médu v Gorici pri Judu v gosposkih ulicah. Lep je bil viditi in sladek, ni kisnil in je bil terd. Dajem ga tedej z velikim zaupanjem in pridno v preživež čebelicam na pomlad. 8. dan, ko sim jim ga bil do tretjiga malo po malim dal, sim s žalostjo vidil omamljene čebele po tleh okoli daniga médu laziti, in 3. dan

po tem vse z mačico vred pomreti, ako lih so še nekoliko svojiga médu v satovji imele, okoli 1 funta še vsaki panj. En sam panj, kteriga ni bilo treba pitati, mi je ostal; družih 15 mi je preč prišlo. Kér so vsi panjovi enako staniše imeli, in je samo eden panj, kteriga nisim pital, zdrav in pri življenji ostal, nisim mogel družiga vzroka temu dati, kakor s žêplam sopuhnjenimu médu, kteriga je Jud od predkupcov, kteri le takó ravnati znajo, kupil, in meni in drugim čebelarjem v moji okolici, drago po 24 krajc. funt, prodajal, v mojo in družih veliko škodo, kar sim pozneje od drugih ravno to zvedil.

Jez pa takóle čebele ukrotim, de me nobena ne pikne, brez vsiga sapnika, ali meha: Napravim si en pale debelo verco, rahlo vkup spletenih ali sošitih lánénih ali konopnenih zaveržljivih cunj, ali pa tudi staro verco, ktero dobro z lesam na lesu potolčem, de rahla in voljna postane, in rajši tlí, in jih pokadim narpred v žrelu in kad noter vpiham. Potem jih denem na prostor, kér jih hočem ogledati, odprem zadnji konec, jih še dobro pokadim, potem vzamem tudi spodnjo dilico preč, jih še pokadim, in delam z njimi, kot z narvečimi prijatli, kar koli hočem, samo de nobene s periskam, vdarcam in rožlanjem ne razžalim. Sopuh cunj jim ne škoduje, pa tudi médu ne pokvari.

(Konec sledi.)

Jurče razlaga svojimu stricu
cesarski patent od 4. sušca zastran desetine,
tlake in družih dávšin.

Šesto pismo.

Ljubi stric!

Nar poprej Vam moram danes nekaj smešniga oznaniti. Povédano nam je bilo, de nekterim bravcam kmečkiga stanú ni práv, de se v „Novicah“ od odškodovanja desetine, tlake i. t. d. govori, in de so nekteri clo žugali, „Novíce“ pustiti in se na-nje nič več ne naročiti, če se jim bo ta zoperna reč še dalje razlagala. Kaj pravite, stric! od takih ljudi? Ali ni gerdó, de kdo kaj taciga le zine! Novíce se v vsih rečéh le pravice in postav deržé; one se ne prilizujejo nobenimu človeku na svetu, ne gospôdi pa tudi kmetu ne — ampak se vedno le tega deržijo, kakor je pravično in postavno; one dobro spoznajo, de je bil kmet v marsikteri reči dosihmal zlo zatert, in so se serčno razveselile, de je lani deržavni zbor na Dunaji kmetijske reči nar poprej v pomén vzel in jih tudi pravično sklenil; „Novíce“ so se zlo razveselile, de so cesar Ferdinand po tém sklepu berž postave dali in de so jih cesar Franc Jožef v vsim poterdili; Novíce so se tudi serčno razveselile, de so Cesar vsim narodom njih

NOVICE

kmetijskih, rokodelnih in narodskih reči.

Na svetlobo dane od krajske kmetijske družbe.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj VII.

V sredo 1. veliciga serpana (avgusta) 1849.

List 31.

Kje Slovenija živi?

Nekdanji čas Slovenec se je vsedel
Med Donavo in med morje Jadransko;
Ni dolgo časa tū vēs ljud se vedel,
Se umaknil je čez herbtovje Tatransko;
In od obraza zemlje preč izmedel
Je siloviti Vlah imé Slovansko.
Kje tū Slovenija še stan je imela?
Je v sercu svojih sinov še živela.

Rimljan v Slovenski zemlji se je vstavil,
On, ki nikdar ni dosti imel posestva;
In samoblastno v prah globok pripravil
Je moč in čast ilirskiga kraljestva;
Metljan je v ognji se in svoje spravil,
Sledu bilo ni prejšnjiga očestva.
Kje tū Slovenija še stan je imela?
Je v sercu svojih sinov še živela.

Je ubežnih sinov truma se vernila,
In stare sela zopet poiskala;
Je komej se Slovenija uterdila,
Frankonov lakomnost je v nič jo djala;
Je zdaj Nemčija svojo jo menila,
Italija jo sužno imenovala.
Kje tū Slovenija še stan je imela?
Je v sercu svojih sinov še živela.

Slovenijo budé spet časi novi,
Predrami se, otroke svoje iše;
Od vsih strani so ji nasprot glasovi,
Drobé na male kose nje zemljiše,
Pusté ji goli krajni se bregovi
Na mesti nje le drugo imé se piše,
Kje tū Slovenija še stan bo imela?
Bo v sercu svojih sinov še živela.

Se bo Slovenii kdaj premenilo,
Bo vedno njen obraz le mah zarašal?
Se njeno nikdar ne bo povernilo,
Na mesti nje le ptujic bo se znašal?
Se nikdar boljši ji ne bo godilo,
Nihče za njo ne bode nikdar prašal?
Na zemlji ako bi stanú ne imela,
Bo v sercu svojih sinov še živela.

Podlipski.

Nekaj v posvetovanje zastran čebelarstva.

(Konec.)

Kar pa mravljince, kakor mogočne sovražnike čebel vtiče, sim si jez tele skušnje pridobil, de nikoli tolikšne škode pri čebelah ne storé, kakor marsikteri dopoveduje. Res je, de mravlje so na med in sladkobo, kot volk na ovco; pa z majhno prizadevo se jim pot zaprè. Pomladi, ko čebele v čebelnjak deneš, in kér takrat mravlje nar veči moč do čebel imajo, potresi in raztegni na situ presejaniga pepéla s peresam práv na tanjko, preden jih v stanovitnost deneš, spodej, po sredi, in zgo-

rej, takó de bo okoli vsih panjev na tanjkim pepél vmes. Pa ne devaj panjev po pedni saksebi, kot sim večkrat sèmtertjè vidil, ampak vložì jih, kar moreš tesno, de se bodo čebele, posebno na pomlad, kader nar več gorkote za zalego potrebujejo, en panj od družiga grel, de takó hitreje k muham pridejo, in se jim naložena zalega, katero vsaki dan donašajo, po mrazu in strupenih vetrovih ne spridi, in ne pokvari. Jez panjove še spomladi s kako odetvo ovijem, de merzel zrak do njih ne pride, dokler ne pride primerjena gorkota.

Če pa po nemarnosti kaj potrošeniga pepéla pred zrèla ali na zrèla pade, obriši ga z mokro cunjo, de se vùn in noter leteče čebele v pepélu ne omadežvajo, kér jim je to močno neljubo, in kér tako čebelo druge kakor omadežvano in ptujo izženó ali clo končajo. Od čebele se uči snage, ki ti jo takó očitno kaže. To potresanje s pepélam med panjovi, ne bo samo mravljin-cam pot zagrabilo; temuč bo tudi k ti koristi, de se ti ne bojo červi in druga golazin med panje vgnjezdili, in panje od zvunaj hitreje zglodali, kakor znotrej, česar se lahko prepričas.

De pa mravljin-ci drugod veliko škodo delajo, sim se dovolj prepričal, in vsak zdrav um bo spoznal, če si prizadeva en malo bolj v natoro te golazni pogledati, de veliko škode napravijo. Mravlje delajo veliko škodo po senožetih, po gojsdih, nar veči pa pri sadnim drevji, posebno po vertih pri breskvah, jabelkih, hruškah, češpljah in marelicah, pri vsih drevesih, ktere več sladkobe imajo.

Zatiranje mravljin-cov je brez velike zamude práv lahko opravílo, pa ne tako, kakor so nam „Novice“ dozdej vediti dale. Kdo bo mravljiše v žakelj nakopaval, vodo zavreval, in jih paril, ali pa na mravljiše vrele vode nosel, in z mravljin-ci vred želiša in drevje, ki je blizo paril, in si takó veči škodo nakopal? Jez pokončujem po bolj lahki poti mravljin-ce, takole: Vzamem dilico, en čevelj dolgo, in pol čevlja široko, kakor je od žage kosmata; na strani širjave proti sredi luknjo zvertam, in na palico nataknem, s katero dilico en malo višej proti sebi z levo rokó deržim. V desni roki z lopatico ravno obtesano in z dolgim ročnikom grém nad mravljiše, ga z lopato razkopam, de mravlje razdražim; potem dilico čez sredo mravljiša postavim, in strašno je viditi, s kakošno silo mravlje na dilico hitijo, bolj kot verli vojaki v kako terdnjavo, ki jo hočejo v svojo oblast dobiti. Dilica je zmeram polna mravlja, dokler jih je kaj. Zdaj ne mudi, lopatico čversto rabiti, dersaj in dersaj, dokler vidiš kaj na dilici. Če takó pripravljen k večimu trikrat k mravljišu prideš, vse boš pomél; in če jih še kaj ostane, se ne bodo več ondi vgnjedile, temuč takó razkropile, de ne bo ne sledú ne tirú več.

M. K—e.